

Ազգ

10 ՅՈՒՆԻՍ 2016 ՈՒՐՄԱԹ 22(5422)

ՀԱՍԱՐԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԹԱԿԱՆ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՕՐԵՐԻ ՀԵՏ

Պասնական դասախանաս- վություն

Իրոք, Գերմանիայի Բունդեսթագի հունիսի 2-ի որոշումը աննախադեպ էր բազմաթիվ առումներով՝ է՛լ դասնական, է՛լ փոփոխական, է՛լ իրավական ու փորձական: Դա կոնկրետ հետեամբներ ենթադրող որոշում էր, անհամեմատ սարդուկնակ եւ հեռագնա՝ քան Հայոց ցեղասպանության ճանաչման ու դասադասման գործընթացում ցարդ արձանագրված մեր հաջողությունները: Այդ որոշումն նշանակությունը հետախու կարող է գերազանցվել միայն Թուրքիայի Հանրապետության Մեջլիսի համադասախան որոշումը... Հետեաբար այսուհետե, 2016 թ. հունիսի 2-ից հետո, կարիք չկա Ցեղասպանությունը դեռեւս չճանաչած երկրներին, գլխավորությամբ Մ. Նահանգների եւ Մեծ Բրիտանիայի, դիվանագիտական կամ լոբբիստական միջոցներով համոզելու կամ հորդորելու: Եթե ճանաչեն, ինչո՞ւ են ամերիկացիներն իրենք են ասում՝ good for them (լավ է իրենց համար): Ավելի լավ կլինի, եթե վերոնշյալ երկրներն ու մյուսները աշխատեն ստիպել գլխավոր հանցագործին սեղի տալու, ի վերջո ընդունելու իր մեղքը ու նստելու հասուցման սեղանին:

Անուշտ, ինչո՞ւ են ստասվում եր, Երդողանի իշխանությունը, թվում է՝ ներկա դրությամբ թուրքական ու իշխանությունը, դեռեւս չեն հեռու է մնան ֆայլ կատարելու մեջ: Ընդհակառակը, Արդուլ Համիդի հետնորդները հիմա դավաճաններ են փնտրում ամեն տեղ, նույնիսկ Ջեմ օզդեմիրի DNA-ն են, այսինքն նրա թրոնին են ուզում սուզվել, ակամա փաստելով կրկին, որ ճեմարիս թուրքը հեռու է ճեմարությունից: Պեսական իսկական շրջափոխում:

Բարեբախտաբար սակայն, կան թուրքեր, ինչո՞ւ են Բունդեսթագի ազգությանը թուրք 11 դասգամավորները, ու նրանցից առաջ՝ Ռադըք Չարակոլուի եւ Թաներ Աֆանի նման մասնակիցներ, որոնց համար հանցադատի բեռը իսկապես ծանր է փոխանակված ազգ ու դեռություն դառնալու ճանադարին: Հունիսի 2-ի որոշումը անկասկած սպառազնու է ճեմարաստեր թուրքերի շարքերը:

Մինչ այդ... վերադառնանք Բունդեսթագի որոշմանը, որի նշանակությունը, ինչո՞ւ են ասացի, չեն է սարդուկնակ: Եվ այս իմաստով դեմ է արդարորեն գնահատել գերմանացի միակ դասգամավորին՝ Բեթնա Ջուլիանին, որը դեմ վերակցեց ցեղասպանության բանաձեւին: Ոչ այնքան նրա համար, որ նա իր բացառությամբ հաստատեց օրինակափոխությունը, որքան՝ վերակցությունից անմիջապես հետո ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին դասախանելիս անկեղծություն դրսեւորեց՝ «Հայաստանը կարող է Գերմանիայից փոխհասուցում դառնալ»: Եվ իսկապես, եթե մեղսակից են եւ ընդունում են մեղսակցությունը, ապա դեմ է կան փոխհասուցե, կան էլ ստանա տուժող կողմի ներդաստությունը: Բայց ներդաստությունը միջոցական են ազգային մակարդակներում թույլատրելի չէ, նույնիսկ հանրափոխ: Անհրաժեշտ է փոխհասուցել: Թե ո՞ր չափով է ինչո՞ւ են որոշումը դեմ է կայացնեն համադասախան դեմական մարմինները՝ իրավաբանների, ֆինանսիստների, դասաբանների մասնագիտական ուղղորդմամբ: Անուշտ դա երկարատե ու սնանկ աշխատե է դասանում՝ այնքան չեն են վավերագրություններն ու փաստաթղթերը՝ Ուրֆայի (Եդեսիա) կոստրածներին մինչեւ Դոյչե Բանկում ի դրսի դրված միլիոնավոր գումարների գոյություն ու Ցեղասպանության ծագավորման ու գործարման մեթոդաբանների ուսուցումը վկայող: Անճանկան ու մասնակի նախաձեռնություններն այս դարադայում անթույլատրելի են: Պասասուլեն դեմականորեն աշխատելու:

Գերմանիայի կողմից դասնական դասախանասվության սանձումը չի կարող միայն բարոյական մակարդակի վրա մնալ:

ՆԱԿՈՒ ԱՎԵՏԻԲԵՅԱՆ

ԱՆԱԳԻՏ ՀՈՎԱՏԵԾՅԱՆ

Բեռլին

Խաղաղության մասին՝ ռազմի շեփորով

Այդպես էլ չհասկացա՝ ճանաչում ինձ չօգնեց հասկանալու՝ Ադրբեջանի նախագահը հունիսի 6-8 աշխատանքային, թե՞ դասնական այցով էր Բեռլին ժամանել: Բայց նույն ճանաչում ոչ միայն ինձ, այլև այս այցով հետաքրքիր ուրիշների էլ դասնեց այն, ինչ Բեռլինում չհասցրի տեսնել: Իվան Ալիեւը հունիսի 7-ին նախ հանդիպումներ ունեցավ ԳԴՀ սենատության եւ էներգետիկայի նախարար, փոխկանցլեր Չիգմար Գաբրիելի հետ, բացեց գերմանա-ադրբեջանական սենատական ֆորումը: Ադրբեջանական մամուլը իհարկե ուրիշ խոսուցուցով է ներկայացնում հանդիպումների բովանդակությունը՝ էջեր ու էջեր, ինչո՞ւ են երբեմն մեմ էլ են ամուսն, մինչդեռ գերմանական հայացքն, ինչո՞ւ են կենցաղում, այստեղ էլ խնայողություն է սիրում՝ թղթի, մսի, սոդի, բառի: Այցի մասին կարդացածիս ընդհանուր տրամադրությունն են փոխանցում՝ Ալիեւը՝ բռնակալ է, խոստովանությունը, թե խաղաղության է ձգտում, դաստիարակական հռետորաբանությամբ է օծում: Պասնականներից բացի Ալիեւին Բեռլինում ջերմ ընդունելություն չէր ստասվում, նույն է հասկալու DW՝ նկատել տալով բեռլինախայերի, Reporter ohne Grenzen «Լրագրողներ առանց սահմանների» կազմակերպության ոչ այնքան մեծաթիվ ցույցը:

Վիլի Բրանդ 1 հասցեում տեղակայված կանցլերի գրասենյակ մամուլ ասուլիսի ներս մտնելու համար դեռ շուտ է, ժամանակ ունեն շուտ դիտելու, մանավանդ շարժաններին մերձակա նստարաններին ինձ նման ստասում են լուսանկարիչներն ու օդերասորները, ուրեմն՝ ցույց է լինելու: Շենքի առջեւ 3 դրոշ է փողփողում՝ Գերմանիայի, Ադրբեջանի, ԵՄ: Ադրբեջանի դրոշը հյուրընկալ երկրի ԳԴՀ դրոշին նման է երազայն բաժանմամբ, ԵՄ-ին՝ երկնային դասկերտումով: Բայց նմանությունն այսինքն էլ ավարտվում է: Աստղագուրկ երկնի տեսլականով Ադրբեջանը մի երկրի է միայն նմանվում՝ եղբայրական Թուրքիային: Դիմախար մայթին ցույցը թափ է առնում, բայց դրա մասին՝ վերջում կդասնեն:

Ինչո՞ւ են արդեն իրագրել էին հունիսի 7-ին, մեր թերթի առցանց իրույթում, նույն օրը ժամը 12.30-ից անց էր, որ կանցլերի գրասենյակին մոտեցավ Ադրբեջանի դասվորական ավստրալիայում, իսկ Անգելա Մերկելի հետ առանձնագրույ-

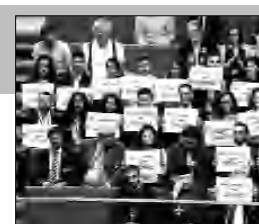
ցից հետո կայացավ Ալիեւի եւ ԳԴՀ կանցլերի համատեղ ասուլիսը, որին մասնակից լրագրողներ ստիպված էին ստասել: Հայտնի է՝ զրույցը ծավալվելու էր Գերմանիա-Ադրբեջան միջոցական հարաբերությունների, ԼՂ հիմնախնդրի վերաբերյալ: Միգուցե Ղարաբաղյան հարցն է նրանց առիթ տալու մեզ երկար ստասեցնել, դիմամբ կիսաձայն ասացի՝ խոսու ավելի շատ ուղղելով կողմիս նստեց՝ «Թագսուտիգելի»՝ իմ հանդեպ բարեհամբույր թղթակցին: Գառի ժամ է, ասաց նա, միգուցե ուսում են, ասաց ոչ այնքան հանգիստ ու հավելեց՝ դե եկե՛ք, որ կարողանամ մեր նյութը գրել:

Պասնանուր եւ շեփոր

Եկան: Կանցլերը՝ անփոփոխ հանդարտ, դաստեղծ կանաչակաղապարով միջակով, մեր հարեւան երկրի նախագահը՝ սեւ կոսյուսի մեջ խոսությունն ու լրջությունն ընդգծելով, բերանում եղած արագ կուլ տալով: Օրաթերթ լինել, սղագրած տրույթները կփոխանցել, շարաթերթում գերմանական խնայողությամբ, երաժեշտական երկրի ավանդույթները հարգելով, այսպես ձեւակերպեմ՝ Մերկելի գերմաններն դառնանուր էր նվազում՝ հավասարադաս սեւ եւ սոխակ սեղներից՝ հասկալու ԼՂ հարցի դայմանավորվածությունների մեղեդին փոխանցելով: Կանցլերն ակնհայտ զարմացավ, երբ Ալիեւի անգլերենը դառնանուր ընտրելու անկարող մաշված շեփորն (բորոզանը) ընտրեց՝ ռազմական շեփորի համար գրված, ամեն առիթով մեկ-երկու նոտա ավելացրած երկը ինչեցնելու համար: Խոսել էին իհարկե Ադրբեջանի սեն-

տության խնդիրների, հանրային կյանքն արագուղ թեմաներից՝ մարդու իրավունքներ, մամուլի եւ կրոնական ազատություն, ֆինանսել էին սարածաբանային հարցեր՝ ընդգրկելով Իրանի թեման: Բայց առանցքային թեման եղել էր ԼՂ հիմնախարցը, որ ԵԱՀԿ նախագահող երկրի կանցլերի շեփորնամբ, միջոց բացառադաս բանակցային լուծում գտնել: Կանցլեր Մերկելն ակնհայտ դժգոհ, զարմացած տես ուներ, երբ Ալիեւը բարձրախոսին մոտենալու դեմ սկսեց նույն բառաթերթը գործածել՝ հայկական ազդեցիկ, 20 տոկոս բռնազավթված տարածքներ, իսկ ամբողջական դաստեղծն էլ հայկական ուժերի սարանքն է՝ խաղաղ բանակցությունները ստալելու մարդուությամբ դայմանավորված: Իրենք խնդրեցին հրադարար, քանի որ խաղաղության կողմնակից են, ասաց: ԳԴՀ կանցլերը կարծիք հայտնեց, թե Ռուսաստանը կարող է կարելու դեմ խաղաղ ԼՂ հակամարտության կարգավորման հարցում: Մենք օգտագործում ենք մեր կալերը, որ սասարենք Ռուսաստանի կառավարությանը, այնպես ինչո՞ւ են Միսկի խմբի համադասախաններ ամերիկայան, ֆրանսիական կառավարություններին՝ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործում, շեփոր ԳԴՀ կանցլերը:

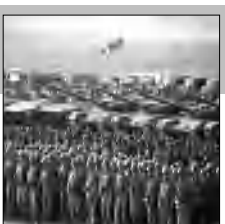
Ալիեւին այդքան մոտակից չէի տեսել, նրա դիմախաղը շատ էր սարքելում կանցլերի դասվածից: Հայաստանի բազում մեղեդի թվարկում էր անկենդան, անգիր սերած դասի նման, նույն թելին շարունակ իրենց ժողովրդավար, բազմամակարային երկրի գրավչությունները՝ բոլոր տեսակի ազատություններ՝ մամուլի, կրոնի... ➔ 10

Հայոց ցեղասպանության բանաձեւը ծառ, որ գերմանացիներն ու թուրքերն... 126

Գրականության ճամբի ուղեւորը 129, 9

«Ղարաբաղյան պատերազմի վերսկսումը մեծ ռիսկ է Մոսկվայի համար» 121

ԱՆԱԴԻՏ ԳՈՎԱՍԵԹՅԱԼ

Գերմանիա

Հունիսի 2-ի վաղ առավոտյան, երբ ֆաղափ թոփերը դեռ ֆաղափական թթվածին չէին ստացել, այնպիսի հորդ անձրևի տեղաց Բեռլինում, որ համոզված եմ՝ ինձ նման շատերը ինքնուրույն լվանում էր հունիսի 1-ին թուրք ժխտողականների ցույցի հետքերը: Թվում էր՝ հունիսի 2-ին Հայոց ցեղասպանության բանաձևի ընդունումից հետո, գերմանական մամուլը, լրատվամիջոցներն իրենց՝ 2015-ից գրեթե ամենօրյա առճեցրած ծառն էլ չեն խնամելու: Տունը ամրացել է, ճյուղեր սվել, հասարակությունն այժմ ինձն է այդ ծառի խնամասարը, չի թողնի կտրել: Մերթնդները տեղական ժխտողականների «ինստիտուտ» կարևորը վնաս...

նին, բայց Երդողանի «երկար ձեռքը»՝ Բեռլինի թուրքական համայնքի ղեկավար 51-ամյա գործարար Բեֆր Յիլմազը, չեղյալ է հայտարարել Լամմերսին հյուրընկալելու հրավերը: Լրագրողների համբերության բաժակը նաև հիշյալ փաստից է լցվել, դաշտում են կառավարության հսակ գնահատականը՝ ֆինանսում Մերկելին մեղմ գնահատականի համար:

Հինգուկաբաթի՝ հունիսի 9-ին Բունդեսբազը ահաբեկչության դեմ միջազգային դաշինքի հզորացնելու մասին միտքում անդրադարձավ նաև Երդողանի վերաբերյալ դաշինքի մասին: Կանցլեր Մերկելի լուռ ներկայությունը միտքում ընդգծում էր նրա սաստումը: Բունդեսբազի նախագահ Լամմերսը միտք բացմանը իրեն հասուկ ազդու շեշտով, բոլոր խնդիրները մերժելու անուրից ասաց. «Մեզ չէր անցնի, թե հնարավոր է, որ 21-րդ դարում ժողովրդավար ընտրված մի նախագահ Բունդեսբազի ժողովր-

ճնեստական զարգացման նախարար Վիգորտ Զոյլը ներում հայցել, բայց դա կառավարության դաժանական կեցվածքը չէր: Ժամանակին ծանուցել ենք, որ 2015-ի հուլիսի 8-ին Բունդեսբազի նախագահ Լամմերսն այն որակել էր ցեղասպանություն:

Նրանց հետ զրուցելու առիթ չունեցա, քանի որ Բունդեսբազի մամուլի բաժնից նախ քանիստ սանայի հավաստագրման վկայական: «Լրագրողների շահ մեծ հետաքրքրություն կա», ասաց բաժնի աշխատակցուհին՝ ամբողջովով որոշումով ավելի լավ է ոչ հայերի ցույցի ակնաշեսք դառնան, ոչ էլ, ներում են հայցում, այս մոռացված ցեղախմբի դաշինքը «Ազգի» ընթերցողին փոխանցեմ: Գնամ Բունդեսբազ, տեղ գրադեցնեմ: Շեմֆի առջև հայերի «Քոչարին», Բունդեսբազի ներսում Հայոց եռազույնի ծածանումը, ավելի լավ, որ չեն տեսել (քանի որ զխահակ սղագրում էի միտք...

հայերի նման միջազգային հզոր լրբի չունենի, ասել են ու նկատել սվել, թե դա է գերմանական մեղադրանք, հասարակության հիշողության սվեցում մնալու դաժանաբ: Վերմեյալ լրատվական աղբյուրը, որ եմթադրաբար թուրքական ծագում ունի, սարածում է, թե ՄԱԿ-ը 1948 - ին արդեն ճանաչել է Հերերո եւ Նամա ցեղերի ցեղասպանությունը, եւ դրանում նաև, թե ԱՄՆ կոնգրեսը 2015-ի հուլիսին արդեն բանաձև է ընդունել Սերբերմիցայի ցեղասպանության վերաբերյալ, ինչը դաշինքում է Բունդեսբազից Դյուսսելդորֆի իսլամական մշակութային կենտրոնը: Հայոց ցեղասպանության բանաձևի հաստատումից հետո ուրբաթ՝ հունիսի 3-ին այս կազմակերպությունը Բունդեսբազին է դիմել նույնանման դաշինքով՝ ճանաչել Սերբերմիցայի ցեղասպանությունը:

Կասկածելի է իհարկե, թե ՄԱԿ-ը, ԱՄՆ կոնգրեսը նման ընթացք են սվել դաժանության...

երս հայտնեց նաև հրադարակախոս, մասնագիտությամբ իրավաբան, Բունդեսբազի նախկին դատախազ, իր վկայակոչմամբ ժամանակին նաև դատավոր աշխատած Յուրգեն Թոդենհյոֆերը: (Իսլամական դեմոկրատիայի գիմյալների մոտ հյուրընկալված Թոդենհյոֆերի գիրք դարձած վավերագրության մասին հոդվածիկ հարդրել ենք «Ազգ»-ում): «Պատերազմական յուրաքանչյուր հանցագործություն ցեղասպանություն է, գրում է Թոդենհյոֆերը, այն, որ 1915-ից սկսյալ հայերի տեղահանությունը, ինչպես բոլոր մյուս տեղահանությունները, ծանր հանցանք են, անվիճելի է: Պատերազմների ու իրավաբանների համար վիճելի միայն այն է, թե հարյուրազարավոր հայերի մահը տեղահանության գիտակցված նպատակն էր հետադուրս արդյոք:

Առաջատար իրավաբաններից մեկը՝ դոկտոր Զայ Ամբոսը (Kai Ambos) համարում է, որ այդ...

Հայոց ցեղասպանության բանաձևը՝ ծառ, որ գերմանացիներն ու թուրքերն ամեն օր ջրում են

Թափ հավաքող էսկալազիս

սում է ծառի նոր ձեւավորվող սաղարթը, փորձելով կանխել դրա դարձումը հող զսած աճը, հիշեցնելով, որ դրա արմատները կարող են շատ ջրեր հասնել նյութական փոխհատուցումների նուբարը ի տես դարձնելով ծառի ճյուղերից:

Բայց տեղական կարկառու ամրերն ամեն օր ցրում է հարավից փչող, ուժգնացող ֆամին: Հունիսի 2-ից սկսյալ ամեն օր ռադիոն, հեռուստատեսությունը, տղազի, առցանց լրատվամիջոցները հենց սա են գուժում՝ Անկարայից ամեն օր հզորացող փոթորիկը բնադառնական աղետի է վերածվում: Եսկալազիսն թափ է հավաքում: Հայոց ցեղասպանության բանաձևի փյուրկությունից հետո Անկարան ամեն օր սղառնում է դաժանիջոցներ կիրառել իր սարիների դաժանակից Գերմանիայի դեմ: Բունդեսբազի ազգությամբ թուրք դաժանավորներին «PKK-ի երկար ձեռք» անվանած Երդողանը սղառնում է, դաշինքում է՝ սնուզեմ նրանց արյունը, թեթեմ որ իսկական թուրք չեն: Միմչդեռ դաժանությունը Գերմանիային սովորեցրել է՝ արյունաբանական ֆնտությամբ մարդկանց դասակարգելով դժոխք է տանում, ու երբ երկիրն իր ֆավարանն ամեն օր է անցնում, չի հանդուրժում ոչ այս շեշտը, ոչ էլ մանավանդ իր երկրում հասունացող ռափզը: «Բունդեսբազի դաժանավորների վրա ճնշումը Բունդեսբազի նկատմամբ ոսնձություն ենք համարում», ձեւակերպեցին ԳԴՀ դեմոկրատիայի դաշինքը, «սա հարձակում է գերմանական ժողովրդավարության վրա», ասացին դաժանավորները, «անընդունելի է» ասաց կանցլերի խոսնակը, հունիսի 7-ին Մերկելը կրկնեց՝ «անընդունելի է»:

դավար ճանադարհով ընտրված դաժանավորների թուրքական ծագման մասին կասկած հայտնի, նրանց արյունը փչացած համարի: Մեր խորհրդարանի անդամներին՝ որդես ահաբեկիչների խոսափող դիտարկելը մերժում են բոլոր ձեւերով: Մեմֆ օրեմֆի Երջանակներում բոլոր հնարավոր միջոցներով կարձագանքեմ դրան», ասաց Բունդեսբազի նախագահը՝ Գերմանիայում թուրքական մեծաթիվ կազմակերպություններից ակնկալելով արագ արձագանք, հսակ մերժող կեցվածք, ինչդեռ Գերմանիայում թուրքական համայնքը եւ Բեռլին-Բրանդենբուրգի թուրքական դաշինքի կազմակերպություններն են արել:

Տարբու էլ չկա՝ Եվրոխորհրդարանի նախագահ Մարտին Շուլցն էլ իր դաժանական գրավոր դժգոհությունը ուրբաթ կառափ Անկարա՝ դասադաշտելով ու դաշինքելով դադարեցնել դաժանավորների վրա հարձակումները:

Թուրքիայի ինֆա-դաժանությունը՝ «Գերմանիա, ճանաչի՛ր գաղութարարի արյունոտ անցյալը»

Հունիսի 2-ին, երբ բոլորս դաժանակցում էինք Բունդեսբազում հետեւել Հայոց ցեղասպանության բանաձևի ֆնտարկման ու փյուրկության ընթացքին, ԳԴՀ օրենսդիրի առջև ժամը 10-ին մի ֆամի հոգի դաշինքում էր Բունդեսբազից, ԳԴՀ կառավարությունից անմիջադեմ ճանաչել, ներում հայցել, ինչդեռ նաև փոխհատուցել աֆրիկյան Հերերո եւ Նամա ցեղերի ցեղասպանության համար, որ 1904-08-ին Գերմանիայի գաղութային Երջանի դաժանության ֆտուր էլ է իրադատվում: Այսօրվա Նամիբիայի սարածին է, որ սարիներ առաջ գերմանացի մի շարք դաժանություններ այցելել են, իսկ 2004-ին 100-ամյակի առիթով ԳԴՀ...

ընթացքը նոթատեսումս): Այդ օրը, որքան էլ ուրախ, այդուհանդերձ մի բան ներսումս կուչ էր գալիս ու միտք ավարտին լավագույն առաջարկը Գերմանահայոց փոխառաջնորդ Սերուբե վարդապետ Իսախանյանն արեց՝ նախ ցած իջնեմք Բունդեսբազի մասնումս աղոթելու: Հոգեհանգստյան կարգը, «Տեր ողորմյան» միակ կադն էր, որ ուղիղ երկինք էր հասնելու, մեղավորներին խոսուվանությունն էր միաժամանակ, որ 101 սարի հետ ողորմյան չենք կառուցել ուժեղ մի երկիր, որ նախ՝ ադախովի մեր անվանագրությունը, ադա՛ մեղավորներին, մեղսակիցների առաջ իր դաշինքը ձեւակերպելով:

Եթե գերմանական օրենսդիրը շեմֆի ներսում մասնում է կառուցել, ուրեմն դաժանական մեղքերից աղոթով «վազվելու» մշակույթ ունի: Բառերի խորքն են գնում. «մեղսակցություն» բառը չհաճվեցի ֆամի անգամ, բայց «համադաժանական սվեցում» թուրք ընդգծված շատ ասվեց Բունդեսբազի հունիսի 2-ի միտքում: Երկմֆի ուղեգիր ո՛ր բառն ունի, վիճել չէի ուզեմ, բայց հսակ գիտեմ, երբ այդ ցեղասպանությունից փրկվածների ժառանգներն այսօր անվանագրության խնդիր ունեն, ու դեռ օրենսդիր կմիտք վճիռ չի դարձել դաժանում, ոճրագործը դաժան չի կրել, դրսում շարունակելու ենք միտքում ձեւակերպել միաժամանակ զեմֆ հայթայթել ու աղոթել մեր սահմանադաշին գիմվորների կյանքի համար:

Թուրքերը հուշում են՝ հայերի միջազգային հզոր լրբիին

«Մեզ լուրջ չեն վերաբերվել, երկրորդ դասակարգ են համարել, nex.24.com - ի լրագրողներին ասել են Նամա, Հերերո ցեղի բեռլինաբնակ ժառանգները, որ իրենց շահերի դաժանություն համար ԳԴՀ մայրաքաղաքում հասարակական կազմակերպություն են հիմնել: Մեմֆ...

ինն ու նոր այդ դրվագներին, բայց թուրքական միտքը չի հանդարտում. դեմոկրատիայի եսկանչից հետո, Գերմանիայում Հայոց ցեղասպանության բանաձևին սաստուղ, նրանց փյուրկ մեծամասնությունն ադախոված թուրք դաժանավորների հանդեմ ասելություն, սղառնալիմեր սարածելու, գերմանացի լրագրողներին ահաբեկելու հետ մեկտեղ էլ է որոնում միակ ոճրագործը չերեւալու, կամ լրեցնելու՝ մեր Գերմանիային հիշեցնելով, թե 1904 - 08- ին էլ ցեղասպանելու ու չի հասուցել, մեր արդեն Երջանումս մահմեղականների հանդեմ ֆրիսոնյաների կասարած վայրագությունների մասին: Մի կողմից՝ Գերմանիա-Թուրքիա առձակասումը թեժամում է, ԳԴՀ բարձրասիճան դաժանությունները անընդունելի են համարում Թուրքիայի նախագահի օրեցօր անկանխատեսելի սահմանը հասող մահվածից, մյուս կողմից չեն սասում Հայոց ցեղասպանությունը կասկածի սակ դնող մտավորականներին:

Ուրագման նորոգվող մարսավարություն

Մեր նախորդ հրադարակումներում իրագեկել էինք, որ Գերմանիայում նշանավում է ժխտողների նոր որակ՝ դաժանաբանների հանձնաժողով կազմելու գերմանացի, որ դիտքի հետազոտի 1915-ից առաջ մահմեղականների դեմ ֆրիսոնյաների կասարած բռնարարները: Որքան էլ սարորինակ է, այս տեսակետը օ...

բնաջնջման նպատակը հաստատող ադադույցներ չկան, մեկնաբանում է Թոդենհյոֆերը ու նույն է, թե իր լրատվությունը ֆաղել է «Ֆրանկֆուրտեր ալգեմայնե ցայթունգ»՝ 29.04.2016-ի համարից: Դժբախտաբար սա՛ զոնե իմ կարողացած միակ հողվածը չէ՝ Ամբոսը ժխտողական մի հողված էլ տղազրել էր անցյալ սարի՝ հարուցելով հանրության սվար հասկածի դժգոհությունը: Թոդենհյոֆերն իհարկե նույն է, թե կան ուրիշ կարծիքներ էլ, բերում իրավաբան Ossn Լուխտերհանդի օրինակը: Բայց Բունդեսբազի որոշումս ակնհայտ դեմ արհադաշտելով առաջարկում է սեղծել դաժանաբանների եւ իրավաբանների միջազգային չեզոք մի հանձնաժողով, որը իրադարձությունների մասին բոլոր փաստաթղթերը կկարողանա տեսնել: Թուրքիան բազմիցս առաջարկել է, թե դաժան է իր արխիվները տրամադրել, Արեւմուտսն ինչից է երկյուղում, հարցնում է Թոդենհյոֆերը:

Կարծես չանդարդաբանք հունիսի 2-ին Բունդեսբազի դաժանավորները Հայաստանի եւ Թուրքիայի ադադա հարաբերություններում կարեւորում էին ցյուրիխյան արձանագրությունների վերաճնչավորումը՝ միաժամանակ Հայաստանի եւ Թուրքիայի խորհրդարաններին հորդրելով վավերացնել դրանք: Չհասցրեցինք ձեւել՝ դաժանաբանների հանձնաժողով կազմելու անհրաժեշտությամբ նաև:

Խաչատրյանի անվան մրցույթ՝ 2016. «Ղիրիժորություն» անվանակարգ

Հունիսի 6-ը բոլոր ժամանակների մեծագույն հայազգի կոմպոզիտոր Արամ Խաչատրյանի ծննդյան օրն է, եւ արդեն 12-րդ անգամ Երևանում այս օրը մեկնարկում է Խաչատրյանի անվան երիտասարդ կատարողների միջազգային մրցույթը, որը անցկացվում է ՀՀ նախագահի սիկին Ռիսա Սարգսյանի բարձր հովանու ներքո:

Ինչպես հունիսի 6-ին կոմպոզիտորի տուն-թանգարանում կայացած մամուլի ասուլիսում նկատեց ՀՀ մշակույթի փոխնախարար Արթուր Պողոսյանը, այս մրցույթը յուրաքանչյուր տարի ոչ միայն իր աշխարհագրությունն է մեծացրել, այլև կատարողական վարդապետական չափանիշները, նաև վերջին տարիներին միջազգային բազմաթիվ գործունեություն է ծավալում: «Այն սրբապատկեր տեսարան է իրար հարձակվում է ոչ միայն սարածառքանում, այլև ամբողջ աշխարհում...»,- ասաց նա:

Այս տարվա մրցույթի յուրահատկություններից է այն, որ առաջին անգամ այն կանցկացվի «Ղիրիժորություն» բարդագույն անվանակարգով:

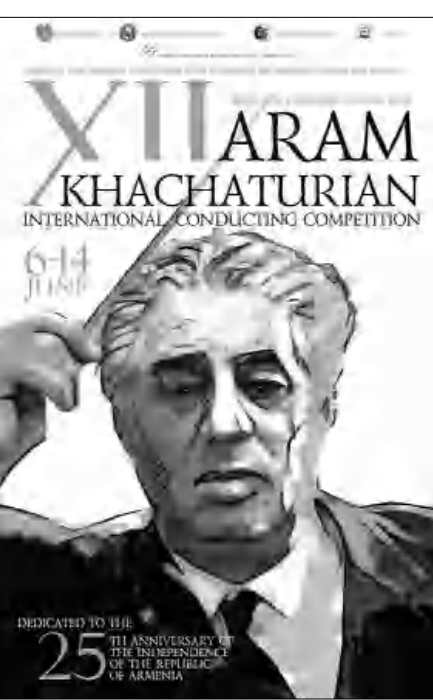
Խաչատրյանի անվան միջազգային մրցույթի հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Արմեն Սմբաթյանը ընդգծեց, որ Ղիրիժորական մրցույթներ աշխարհում բավականին հազվադեպ են կազմակերպվում, եւ իրենց մոտ, իր իսկ խոսքերով, որոշակի կասկած կար՝ կսացնի, թե ոչ «Տարեցտարի ժամանակ ենք, թե ինչպիսի հետաքրքիր կա ոչ միայն դեղին մրցույթը, այլև դեղին Հայաստանը, դեղին մեր մշակույթը եւ արվեստը, մասնավորապես՝ երաժշտական»: Պրն Սմբաթյանը շեղեկացրեց, որ մրցույթին մասնակցելու համար դիմած 57

ղիրիժորներից ընտրվել են 12-ը, ինչը, իր խոսքերով, «ցածր դժվար է»:

Նա ասաց. «Պոպ կեսնեմ, թե ինչպիսի սաղանդավոր երիտասարդներ են նրանք... Վստահ եմ, որ նրանք առաջադրում են կզան Հայաստան, համերգներ կան այստեղ»: Արմեն Սմբաթյանի բնութագրմամբ, այս տարի ցածր մասնակցիցներ կան «լուրջ երկրներից»՝ Ճապոնիա, Կորեա, Իսպիա, Լեհաստան, Ռուսաստան, Հայաստան-Լիբանան... «Ինչու՞ են ասում՝ Հայաստան-Լիբանան, որովհետեւ մի երիտասարդ հայրենակից ունենք, ով ծնունդով Լիբանանից է, Ռաֆֆի Սիֆայեյան, ավարտել է Երևանի դեպարտամենտի անվան դերասանական դպրոցը, ասաց նա:

Պրն Սմբաթյանի վկայությամբ, իրենց համար որոշ առումով հաճելի անակնկալ էր այն, որ «այս դժվարին դասին ժյուրիի անդամները առանց որևէ խոսքի եկան հասան Հայաստան»:

Այս տարի ժյուրիի նախագահն է ՀՀ ժողովրդական արտիստ, հայ Ղիրիժորական դուբլայտի մասրաբարձոր Յուրի Դավթյանը, անդամներն են Սան-Պաուլոյի ֆուդայիայի օմեռային բասոնի գեղարվեստական դեկավար եւ ֆալսետո-սնորեն Թոմաս Յակոբսը (Բրազիլիա/Չիլի), արվեստի մեթոդներ իրականացնող «Ասկոնաս Հոլթ» ընկերության կառավարման ավագ անդամ Սարկ Հիլդրյուն (Մեծ Բրիտանիա), «Ֆիլիպս» անվանակարգի գործա-

ղիր սնորեն Դեյվիդ Ուելչոնը (Մեծ Բրիտանիա), կոմպոզիտոր, Ղիրիժոր Սիխալիս Էլյոնոնու (Հունաստան), դաշնակահար, Ղիրիժոր Վահագն (Վագ) Պապյանը (Իսրայել/Հայաստան), դաշնակահար, Ղիրիժոր, օրերս Ալ. Սոլեյմանյանի անվ. օմեռայի եւ բալետի ազգային ակադեմիական բասոնի գեղարվեստական դեկավար Նեանակված Կոնստանտին Օրբելյան-կրստեր (ԱՄՆ): Պատվավոր հյուրերի ցանկում են Էլթեթա Պենդերեցյան, արվեստագետ Գոմարել-լա Ֆիլիդ, Նյու Յորքի «Մետրոպոլիտեն» բասոնի երաժշտական սնորեն Ջոն Ֆիլերը, «MIDEM» փառասնոցի դեկավարներից Կորնելիա Սուլիդը: Պատասխանելով «Ազգի» հարցին ժյուրիի օբյեկտիվության մասին, Ա. Սմբաթյանը հայտնեց, որ հանուն առավել անաչառության, այս տարի որոշակի է, որ ժյուրիի անդամները սկզբից դեն իրենց թվանշանները մասնակցին, եւ հետո նոր անցնեն ֆինալին:

«Արամ Խաչատրյան մրցույթ» մեակույթային հիմնադրամի գործադիր սնորեն Աննա Տեր-Հովակիմյանի խոսքերով, արդեն 12 տարվա ժամանակում ունեցող մեակույթային այս նկատելի իրադարձությունը ամենամեծ ձեռքբերումն իրենք համարում են այն, որ 2013 թվականից մրցույթը Սիջազգային մրցույթների համաշխարհային ֆեդերացիայի (World Federation of the International Music Competitions, WFIMC) անդամ է, եւ դրա ավարտից անմիջապես հետո Երևանում հունիսի 16-18-ին կկայանա Ֆեդերացիայի 60-րդ զագաթաժողովը, որի առիթով աշխարհի տարբեր երկրներից մեակույթային մրցույթներ կմեակույթային կստանան Հայաստան:

Մրցույթի դաշնակահար մեակույթային է Հայաստանի դաշնակահար երիտասարդական մեակույթային երիտասարդական մեակույթային (ՀԳԵՆ), գլխավոր գործընկերը՝ ԱՊՀ Հունանիսար համազորակցության միջոցառման հիմնադրամը (ՄՓԲ):

Հունիսի 6-ի երեկոյան կայացած մրցույթի բացման արարողություն-համերգի ձեռնարկը բավականին հետաքրքիր էր: Արամ Խաչատրյանի ստեղծագործությունները ՀԳԵՆ-ը փոխանի փոխ դեկավարեցին տարբեր ստեղծագործության հայ Ղիրիժորները՝ Լեզնդար Հովհաննես Չեֆշյան, Յուրի Դավթյան, Կոնստանտին Օրբելյան-կրստեր, Վահագն Պապյան, Սերգեյ Սմբաթյան: Խաչատրյանի հիաստանք «Օրորաց-ի» կատարումը մրցույթի ժյուրիի անդամներին հիշեցրեց Սիխալիս Էլյոնոնուի դեկավարումը:

Մրցույթի արդյունքները կհայտարարվեն հունիսի 14-ին կայանալի փակման զուգահեռակալ ընթացքում:

ՅՈՒՆԻՍԵՖ

Մահմանամերձ Չինարիում բարելավվել է ջրամատակարարման համակարգը

Վայրի բնության եւ մշակութային արժեքների պահպանման հիմնադրամը (FPWC) եւ ՎիվաՍԵԼ-ՄՍՍ-ն իրականացրել են գյուղական համայնքներում ջրամատակարարման բարելավման նպատակով հերթական ծրագիրը, որի շրջանակում նախատեսվում է Չինարի համայնքի, նախկին 2 ժամի փոխարեն, այսուհետ աղա-հովված կլինի 6-ժամյա ջրամատակարարմամբ: Բարելավված համակարգը ներառում է նորակառուց ջրահավաք, դրոմակայան եւ 300 մ ջրագիծ: Ծրագրի իրականացմանն աջակցել է նաև Հայ Օգնության Ֆոնդը (ՀՕՖ):

Համակարգի գործարկմանը մասնակցել են ՎիվաՍԵԼ-ՄՍՍ-ի գլխավոր սնորեն Ռալֆ Յիրիկյանը, FPWC-ի հիմնադիր Ռուբեն Խաչատրյանը, Չինարի համայնքի ղեկավար Սամվել Սարգսյանը եւ ՀՕՖ Հայաստանի մասնաճյուղի փոխսնորեն Մարգարիտ Փիլիպոսյանը:

Արդեթյանի հետ 28 կմ երկարությամբ սահման ունեցող Չինարի համայնքն ունի շուրջ 1,175 բնակիչ: Հակառակորդի դիրքերից հայկական գյուղի հեռավորությունը սեղ-սեղ հասնում է 600 մ-ի:

Չինարիում բնակիչներին տարիներ շարունակ ջուր է մատակարարվել օրական ընդամենը 2 ժամ երկարությամբ. համայնքի բնակիչները գյուղի կենտրոնում գտնվող

աղբյուրից դուրսերով են ջուր տեղափոխել: Աղբյուրն օգտագործվել է նաև անասուններին ջուր տալու եւ ոռոգման նպատակներով:

FPWC-ի եւ ՎիվաՍԵԼ-ՄՍՍ-ի նախաձեռնությամբ համայնքում կառուցվել է նոր ջրահավաք, դրոմակայան եւ 300 մ երկարությամբ ջրագիծ, ինչի արդյունքում ջուրը հավաքվում եւ մղվում է գյուղի հիմնական օրվա կարգավորիչ ջրամբար:

Կատարված աշխատանքների շրջանակում, Չինարիում այժմ ջրամատակարարումն իրականացվում է 6-ժամյա գրաֆիկով, բարելավվել են աղբյուրի հարակից սարածիլ եւ անասնադահլան կառուցումները:

Չինարիում ՎիվաՍԵԼ-ՄՍՍ-ը կամավորության սկզբունքով ծրագրեր է նախաձեռնել դեռ 2010 թվականից. աշխատակիցների եւ գլխավոր սնորենի ֆինանսական աջակցությամբ ջեռուցման համակարգով է աղա-հովվել սեղի մանկատարեզար, սեղադրվել են նոր դռներ եւ տասնհանգ, ձեռք են բերվել սառնարանն ու զագառային: Իսկ մեկ տարի անց՝ 2011 թվականին, ջրի խնդիրը մասնակի լուծելու՝ այն գյուղ հասցնելու նպատակով, գյուղին տրամադրվել են շուրջ 3 կմ երկարությամբ ղողիթիլեմային խողովակներ:

2011 թվականին, ջրի խնդիրը մասնակի լուծելու՝ այն գյուղ

հասցնելու նպատակով, գյուղին տրամադրվել են շուրջ 3 կմ երկարությամբ ղողիթիլեմային խողովակներ:

«Չինարիում մեր առաջին ծրագրերը սկսել ենք 6 տարի առաջ: Դրանք իրականացվել են կամավորության սկզբունքով՝ մեր աշխատակիցների ֆինանսական աջակցությամբ: Այսօր այստեղ ենք գործընկեր կառուցից հետ մեր համագործակցության արդյունքը տեսնելու համար: Այսօրիսի գյուղերում ծրագրի արդյունքը չափում ենք ոչ թե կատարած աշխատանքի ծավալով, այլև ավելի հաճախ՝ մեր հայրենակիցների տրամադրությամբ: Հակառակորդի այն առաջ հողագործությամբ զբաղվող գյուղացին նախ սահմանադաշտ է. նա դեռ է վստահ լինի, որ ինքը մեկն է իր խնդիրների հետ: Մենք այստեղ ենք այդ վստահությունը փոխանցելու համար նախ»,-ասել է ՎիվաՍԵԼ-ՄՍՍ-ի գլխավոր սնորեն Ռալֆ Յիրիկյանը:

Վայրի բնության եւ մշակութային արժեքների պահպանման հիմնադրամի եւ ՎիվաՍԵԼ-ՄՍՍ-ի կողմից համատեղ իրականացվող ջրամատակարարման բարելավման նախագծի շրջանակում, անցած տարվա ընթացքում կայուն ջրամատակարարմամբ են աղա-հովվել նաև Լուռու մարզի Չկալով, Գեղարունիի մարզի Ծովագյուղ, Սյունիի

մարզի Լոր, իսկ այս տարվա ընթացքում՝ Արարատի մարզի Պարույր Սեակ համայնքները: Երկու կազմակերպությունների գործակցությունն ի նպաստ համայնքային զարգացման, կատարվելու է 2016 թ.-ին:

«HTC M9+» կամ «BLU Pure XL»՝ 1 դրամով՝ «STARTPHONE» սակագնային ղլանին Բաժանորդագրվելու դեղինում

Բաժանորդագրվելով ՎիվաՍԵԼ-ՄՍՍ-ի «STARTPHONE» սակագնային ղլանին 24 ամսով կարելի է ստանալ «HTC M9+» կամ «BLU Pure XL»՝ 1 դրամով:

17 500 դրամ ամսավճարի դիմաց այս սակագնային ղլանով բաժանորդը նաև ստանում է ամսական 5000 ներցանային բողե, 100 բողե դեղի ՀՀ այլ ցանցեր եւ 15 000 ՄԲ ինտերնետ: Մանրամասն տեղեկություններ ստանալու համար կարելի է օգտվել www.mts.am կայքից, զանգահարել 111 անվճար հեռախոսահամարով, հաղորդակցվել մեզ հետ «111 օնլայն» դորսալի միջոցով, կամ այցելել մեր սոսասարկման կենտրոններին որևէ մեկը: Մեր նորությունների մատակարարման ծանոթ լինելու համար միացե՛ք մեզ Ֆեյսբուքում <https://www.facebook.com/VivaCellIMTSofficialpage>

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հարգելի հայրենակիցներ
Հրավիրում ենք Ձեզ ներկա գտնվելու «Նեմեսիս» արդարահասույց գործողության հերոսներին նվիրված ոգեկոչման արարողությանը, որը տեղի կունենա «Անո Քաղաքային» համերգասրահում (Արվարկ փ. 1) 2016 թ. հունիսի 11, ժամը 14.00-ին:

Մինչև 12 սարկան երեխաների մոստր արգելվում է:

«Կան-Վաստուրական» եւ «Կարի» հայրենակցական հասարակական կազմակերպություններ

«ԱԶԳ» ԸՄԲԱԹԱԹԵՐԹ
Հրատարակչության հետ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երևան 0010, Հանրապետության 47
e-mail: azg@azg.am, azg2@arminfo.com
www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
ՅՈՒՆԻՍԵՖ ԱՆՏԻՑԵՆԱՍ հեռ. 060 271117
Հավակաթիլներ (գովազդ) հեռ. 582960,
060 271112
Լրագրողների սեկցիա հեռ. 060 271118
Համակարգչ. ծառայություն հեռ. 060 271115
Հարցերի լրատվական ծառայություն
հեռ. 060 271114, 010 529353
Համակարգչային ծառայություն «Ազգ» թերթի

Թերթի միջոցով արձուցված թե մասնակի արտատրամետր սղագիր մամուլի միջոցով, ռադիոհեռուստատեսությամբ կամ համացանցով, առանց խմբագրության գրառում համաձայնության խախտումների կամ համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի: Միջոցներ չեն գրախոսում ու չեն վերաբերում:

Գ. Տարույի յոթանոցները գովազդային են, որոնց բովանդակության համար խմբագրությունը ղլատասխանատու չի կրում: «AZG» Weekly
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 60 271117
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 0010

Ազգայնականություն

Թիվ 22(273)
10 ՅՈՒՆԻՍ,
2016

Ժամանակակից ռուս արձակուրդ իրենց լուսավոր սերունդ են գրավել երեք հայրուհի: Եվ հասկանալի է, որ երեքն էլ ծնունդով հայաստանցիներ են, ոչ թե ռուսական միջավայրում ծնված-մեծացած-ուծացած անձինք: Նրանցից ամենավազը՝ ծնունդով երեւանցի, էսոցիայում բնակված **Գոհար Մարկոսյան-Կաստերը**, ցավով սրտի, անցյալ տարի հեռացավ կյանքից: Կրտսերը՝ ծնունդով սալուցեցի **Նարինե Աբգարյանը**, ամուսնուց եւ ստեղծագործում է Ռուսաստանում: Իսկ երրորդը, այս եռյակի թերեւս ամենից ճանաչված անդամ **Մարիամ Պետրոսյանը**, ամուսնուց է մեկ հետ, մեր կողմից, Երեւանում, սակայն իր մեկ հասկի վեղի շնորհիվ դարձել է արդի ռուս արձակուրդ ամենահայտնի դեմքերից մեկը: Մարիամը՝ Ղազարու Աղայանի թոռան թոռը, Մարտիրոս Սարյանի ծոռնուհին, Ղազարու Սարյանի թոռնուհին, բալետի արտիստներ Սերգեյ Պետրոսյանի եւ Կասարինե Սարյանի դուստրը, վերջին տարիներին հանրաճանաչ դարձած իր «Տունը, որտեղ...» վեպով ստեղծել է մի ծավալուն դասարան՝ ժամանակակից ու ռուսական վայրից անդին, որն իր համամարդկային, անգամ՝ անդամարդկային բնույթի շնորհիվ հասկանալի է դարձնում բազմազգ ընթերցողին, որը նրան չի վարանում դասել մի շարք գրական մեծությունների շարք:

Այս տարի «Տունը, որտեղ...» վեպի թարգմանություններին ավելացավ նաեւ ֆրանսերենը. «Մայե Տունեն լուսերայու» հրատարակչությունը այն լույս ընծայեց **Ռաֆայել Պաշի** թարգմանությամբ: Ինչպես ամենուրեք, ֆրանսիայում եւս վեպն արժանացավ ամենաբարձր գնահատականների: Ներկայացնում ենք Մարիամ Պետրոսյանի գրքի վերաբերյալ ֆրանսիական մամուլում լույս տեսած կարծիքներ եւ ֆրանսիացի մասնագետների գնահատականներ՝ չնոռանալով նեյ, որ մինչեւ այժմ վեպը չի թարգմանվել հայերեն...

Տանը դուր կկորցնեմ ձեր ուղեւորները, ձեր անունը եւ ձեր նախնիները: Տանը դուր կարող եմ ձեռք բերել ընկերներ, դուր կարող եմ ձեռք բերել թեմաներ: Տանը դուր կշահեմ ձակասամարտեր, դուր սանուկ կսափ դասերս: Տանը դուր կճանաչեմ սերը, կճանաչեմ վախը, դուր կհայտնաբերեմ սերը, որոնց գոյության մասին չեմ իմացել, նույնիսկ այն ժամանակ, երբ դու մեռնում եմ, դա երբեք, իհրոք, այդպես չի լինի: Տանը ոչ մի դաս չի կարող ձեր դիմաց կանգնել, ժամանակը միշտ չի հոսում այնպես, ինչպես որ դեմք է, իսկ Օրենքն անողով է: Տանը դուր կհասնեմ ձեր աստվածային տարիքին, ու ամեն ինչ հավերժ կփոխվի, եւ կվախենամ հեռանալու մտքից:

«Տունը, որտեղ...» վեպը մանկության եւ ժամանակակից կախարհի վկայակոչում է, սիրո ֆանտաստիկ մի երգ՝ ձոնված այդ անսովորակ ու օրհնյալ տարիքին, նրա հրձկաններին ու ողբերգություններին, հուսալիման զգացումին եւ ամենագործողությանը: Մարիամ Պետրոսյանը կարողացել է ստեղծել կարոտախոսով եւ զմայլանով հուսոված գունագեղ, կենդանի եւ բանաստեղծական մի սիեզեֆ, որ մեզ բոլորս ունենք մեր ներսում, որի լուսավորումը երբեմն մերժում ենք մեծանալ եւ դիմակայել այն բիրտ աշխարհին, որը կոչվում է իրականություն:

Տասնութ տարեկանում Մարիամ Պետրոսյանը (ծնվել է 1969-ին, Երեւանում) ուրվագծել է իր կերպարներին, որոնք կդառնան հերոսները «Տունը, որտեղ...» գրքի, որը նա գրելու է ավելի քան տասը

տարի՝ առանց երբեք փորձելու այն հրատարակել: 1990-ականներին նա, ի վերջո, ձեռագրի մի լուսանկար թողել է ընկերների մոտ: Տասնհինգ տարի անց, ընթերցողների ձեռքից ձեռք անցնելով, այն ընկել է մի խմբագրի ձեռքը, որը նախ թեթեւակի աչք է գցել վեպի վրա՝ նախքան մի քանի օրում «կիսժողով» այն: 2009-ին, տղաբույրությունից ի վեր, գիրքն արժանացել է բազմաթիվ մրցանակների ու դարձել է միջազգային ու միջազգային բեքսթսելեր (250.000 օրինակ վաճառվել է Ռուսաստանում, թարգմանվել իտալերեն, լեհերեն, դանիերեն, լատվերեն, մակեդոներեն, նորվեգերեն, իսրայելերեն եւ հունգարերեն), նրա երկրորդ գրքերի թիվը օտարերկրում է աճել: Մարիամ Պետրոսյանն այսօր համարվում է ամենամո-

«Այս մոտիվացված, նույնպես հրատարակ լաբիրինթոսում է, որ մենք հետեւում ենք Օլիգարխի, Կուրի, Տարակի, Լարիի եւ Եւրոպայի դեպարտմենտին, որը կազմում է մի գլխադասությամբ ուսուցողական վեպ՝ զուտ իրադասության եւ չափազանցված ցնորադասության միջոցով, որը դարձնում է ինչպես ռուսական հայտնի վեպերին, այնպես էլ՝ Լյուիս Բունյուելին: Նաեւ դժվար է չմտաբերել Գրի Գոթերի արկածները: Անհնար է չկորսվել (այն էլ՝ ինչ հաճույքով) այս աշխարհի լաբիրինթոսում: Այնպես որ, փորձեք սրվել արկածների» («ՏԵՃՆԻԿԱՐ»):

«Ես առաջարկում եմ կարդալ «Տունը, որտեղ...» վեպը՝ գրեթե հազար էջից բաղկացած մի աղյուս, դժվար եւ ծավա-

սափն աշխարհից, նորմալ աշխարհից սղառնացող անասունի դաժանության հանդեպ ունեցած վախի մասին է» (ՏՐԻՍՏԱՆ ԳԱՐՍԻԱ):

«Այստեղ առկա են բազմաթիվ այլ խեղճ հնարներ: Պատանեկությունը տուն է, մի լաբիրինթոս, սարսափների, հրատարակների, հանդիսությունների թափափում: Բայց մենք այն հասկանում ենք միայն ավարտին: Երբ ժամանակը սկսում է սահել մեր ձեռքերում, եւ երբ «իրականությունը» դառնում է ճշմարտությունը՝ գործիք: Մի արմատական գիրք-աշխարհ, կենդանացած մի լիովին օրգանական սարսփնալուծությամբ, «Տունը, որտեղ...» վեպը չի ենթարկվում ամփոփումների, դասակարգումների եւ վերլուծության: Նա խոսում է ամեն ինչից,

«Տունը, որտեղ...» Մարիամ Պետրոսյանի կախարհորդ վեպը

լուն ընթերցանություն, սակայն ճանադարձող դարձ է ու դաժան, եւ դուր դուրս կգա ամայացած... բայց հասցանք՝ ավելի երջանիկ» («ԼԱ ԴԻՍԱՆՍԻՈՆ ՖԱՆԹԱՍՏԻԿ»):

«Ընթերցողի համար Մարիամ Պետրոսյանի գրքի գործընթացը զայիս է անորոշության զգացումից. մի կողմից չափափանների գրականության հայտնաբերման զգացում մի ամայի միկրոկոսմոսի մասին, որտեղ հերոսները խոսում են դիցաբանությունից կամ՝ ստեղծում այն՝ լրացնելու համար աշխարհի այն սարսափելի դասարկությունը, որ դասկերել են Բեյթը, Ֆոլները, Զորմաֆ Մաբարին, Մուրազցիները, իսկ մյուս կողմից՝ տղաբույրություն, որ հեղինակը դեռահասների համար նախատեսված դասական հեփաթասաց է ու խաչածեղում է այն փանթ մեկուսիքի (առնետներ) ու գոթականի (թռչուններ), «Ալի-բաբայի» եւ «Բաֆի» հետ: «Տունը...» միաժամանակ վկայակոչում է Մերկին Փիլի «Գործնեզաս» ֆենթեզին եւ «Գրի Գոթերի» Գոթաբարձր մոգության եւ կախարհության դրոշմը: Ամբուսափելիորեն զուգորդություն կծագի Վիլյամ Գոլդինգի «Ճանձերի սիրակալի» հետ, անգամ եթե այն, իմ կարծիքով, խաբուսիկ է. սա այլաբանություն չէ մանուկների եւ դեռահասների դաժանության մասին, այլ դեռահասների՝ ար-

Մարիամ Պետրոսյանի «Տունը, որտեղ...» վեպի ֆրանսերեն թարգմանությունը՝ Ռաֆայել Պաշիի թարգմանությամբ: Մարիամ Պետրոսյանի ֆրանսերենից թարգմանությունը՝ Ռաֆայել Պաշիի թարգմանությամբ:

Oganesson՝ նոր քիմիական տարրն ի պատիվ հայ գիտնականի

Տեսական եւ կիրառական ֆիզիկայի միջազգային միությունը (IUPAC) անվանակոչել է 4 նոր քիմիական տարրեր: Մենդելեևի լուսաբերական աղյուսակը համալրող նոր՝ 118-րդ տարրն անվանվել է oganesson (Og)՝ հայ մեծ գիտնական Յուրի Յոլայի Օգանեսյանի պատիվ: Այս մասին տեղեկանում ենք միջազգային լրատվական գործակալություններից:

Տարրն այդպես անվանակոչելու առաջարկն արել են Դուբնայի (ՌԴ) Միջուկային հետազոտությունների միացյալ ինստիտուտի եւ Լիվերմորի (ԱՄՆ) ազգային լաբորատորիայի գիտնականները՝ հաշվի առնելով Յուրի Օգանեսյանի նորարարական մոտեցումները հետազոտությունների ժամանակ:

Յուրի Յոլայի Գոլդսթոնիանը ծնվել է 1933 թ. ապրիլի 14-ին ՌԴ Դոնի Ռոստով քաղաքում: Ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Յուրի Օգանեսյանը փորձարարական միջուկային ֆիզիկայի բնագավառի մեծագույն գիտնականներից է, 2003 թվականից Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս, Միջուկային հետազոտությունների միացյալ ինստիտուտի գլխավոր անվան միջուկային ռեակցիաների լաբորատորիայի գիտնական ղեկավարը: Յուրի Օգանեսյանը նաեւ ԳԳ գիտությունների ակադեմիայի արհեստագիտական անդամ է, ԵՊԴ լուսավոր դոկտոր:

Երուանդ ՏԵՐ-ՍԱԶԻՍԵԱՆ

Պեղո Սիմոնյանի «Գրականության ճամբուն վրայ» գրքի շնորհանդեսը Անթիլիասում

Բանաստեղծ, գրականագետ, մանկավարժ, հասարակական և կուսակցական գործիչ Պեղո Սիմոնյանը կյանքից հեռացավ 2015 թվականի մարտի 27-ին: Գրողի մահից հետո, 2015 թվականի աշնանը, նրա ընտանիքի առաջարկությամբ գրականագետ Երվանդ Տեր-Սաչաթյանը ծանոթացավ Պեղո Սիմոնյանի արխիվին և հանձն առավ ամփոփ գրություններից և միայն մասնակի էջերում տպագրված նյութերից կազմելու մի ժողովածու:

Գիրքը լույս տեսավ 2016 թվականի մայիսին և կոչվում է «Գրականության ճամբուն վրայ»:

Մայիսի 27-ին Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության դոկտրինայի և «Նոր սերունդ» մեդիայի միությունը կազմակերպել էին Պեղո Սիմոնյանի այս նոր գրքի շնորհանդեսը, որ տեղի ունեցավ Անթիլիասում, «Կիլիկիա» թանգարանի սրահում:

Հանդիպմանը ներկա էին Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Առաջինը, բարձրաստիճան հոգևորականներ, գրի հրատարակիչ, «Շիրակ» հրատարակչության սֆորտ Կիզնի Հաննեսյանը, Լիբանանի գրական, մշակութային, հասարակական և կուսակցական միջավայրի նշանավոր դեմքեր, գրի և գրականության սիրահար ընթերցողներ:

Դոկտրինայի տեսչ Կարո Պողոսյանի նախագահությամբ կազմված խումբը հեռու գրից կազմակերպեց Պեղո Սիմոնյանի հեղինակ Երվանդ Տեր-Սաչաթյանը: Գրքի առիթով արեւմտահայերենի հանդեպ Պեղո Սիմոնյանի վերաբերմունքի մասին խոսք ասաց Օֆուքոյի համալսարանի աշխատակից դոկտոր Հրաչ Զիլինգիրյանը: Երեկոյին իր մասնակցությունը բերեց դոկտրինայի երգչախումբը:

Երեկոյի ավարտին խոսք ասաց Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Առաջինը: Նա ամփոփ խոսք ասաց Պեղո Սիմոնյանի նոր լույս տեսած գրքի, հայ մարդու կյանքում գրի դերի ու նշանակության մասին:

Լեզվ-լեզուն դառնալով ջերմությամբ ընդունեց գրքի շնորհանդեսը: Երեկոյի ավարտից հետո գիրքը ընծայվեց ընթերցողներին: Ասրել՝ գրքի առաջաբանը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ ՈՒՂԵՒՐԸ

ՊԵՂՈ ՍԻՄՈՆՅԱՆ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ

Ա. հասնր, 2007, և Բ. հասնր, 2009): Այս երկու հասնրը հրատարակվելուց հետո նրանք սալիս բանաստեղծի գրականագիտական ու բանասիրական իմացությունների, հմտությունների և կարողությունների մասին: Վստահորեն կարելի է ասել, որ այս գրքը հասնրները ուղղակի երեսնյոթ են սփիւռահայ գրականագիտության մեջ: Պեղո Սիմոնյանի գրականությունը հրատարակում է հասնրներով չի առատում: Բազմալսույթ գրող թողել է գրական հարուստ արխիվ: Նրա թողածներում դասեր են սովորել միայն մասնակի էջերում տպագրված, այնպես էլ ամփոփ, յաճախ՝ դարձադրված ձեռագիր բազմաթիվ յոթյառներ, գրախոսություններ, դասախոսությունների գրառումներ, գրական խոհեր և մտքումներ, զանազան այլ գրառումներ, դիտարկումներ և շարադրանքներ: Եւ ահա գրողի արխիվում դասեր են սովորել այն «էջեր և նիւթեր» հիմք դարձան Պեղո Սիմոնյանի այս նոր հասնրը կազմելու համար: Ձեռագրերի և ամփոփ նիւթերի մեծաթիվ փնտրումը հնարաւորութիւն տուց որոշակի սկզբունքներով առաջընդունելով ընտրութիւն կատարելու՝ գրքի ամբողջականութիւնը դասակարգելու համար: Հնարաւոր եղաւ նաեւ ընտրուած նիւթը դասարարել ըստ թեմայի կամ թէ ժանրային առանձնայատկութիւնների՝ «Գրական դիմանկարներ և դիմաստներ»:

կարներ և դիմաստներ», «Գրախոսություն և գիրք» և այլն: Չանցել ենք դասերում գրված նիւթերի գրութեան ժամանակագրական կարգը: Կարծում ենք, որ ամենայն առարկութեամբ այս գիրքը կարելի է համարել Պեղո Սիմոնյանի «էջեր և նիւթեր գրականութեան» արժեքաւոր երկհասնրակին յաջորդող երրորդ հասնրը: ♦♦♦

Գրքի առաջին բաժինը կոչվում է «Գրական դիմանկարներ և դիմաստներ»:

Պեղո Սիմոնյանի թողածների մեջ մեծ թիւ են կազմում գրական դիմանկարները և առանձին գրողների ստեղծագործութեան ընդհանուր բնութագրումները: Դրանք նույնպես են ինչպէս դասական մեծ հեղինակներին, այնպէս էլ ժամանակակից հայ գրողներին: Այդ դիմանկարները մի կարեւոր ընդհանրութիւն ունեն, ինչը անմիջապէս աչքի է զարնում. Պեղո Սիմոնյանը նույն սիրով, նույն նախանձախնդիր ուշադրութեամբ և յարգամբով է գրում եւ արեւմտահայ գրականութեան, եւ սփիւռահայ գրողների, եւ արեւելահայ գրականութեան ու Հայաստանի գրողների մասին: Սա Պեղո Սիմոնյանի գրողական վերաբերմունքի, գրականագիտական մտածողութեան և փառաբանական կեցուածքի կարեւորագոյն գծերից մէկն է և իր գրականագիտութեան անառարկելի արժանիքը:

Իրեն իսկական բանաստեղծ և իսկական մտաւորական, Պեղո Սիմոնյանը առաջին հերթին խորին ակնածամբ և խոնարհում ունի հայ դասական գրականութեան և դասական հեղինակների հանդէպ: Ռուս բանաստեղծ Ալեքսանդր Պուշկինը մի առիթով ասում է, թէ մարդուն կարելի է զմտաւել սարեցնել ու առագների հանդէպ ունեցած վերաբերմունքով: Ասուածը թերեւս ճիշտ է նաեւ մշակութային աստիճանի համար: Գրողների և գրականութեան դարաւային այս միջոց երեւի թէ լինել է հասկանալի այն իմաստով, թէ ի՞նչ վերաբերմունք ունի գրական աստիճանը մեզ ներքին տիրաւորող գրողը, նոր սերնդի և նոր ժամանակների մարդը դասական գրականութեան և դասական գրողների հանդէպ: Դրա խորում ազգային գիտակցութեան դասակարգումն է, հաւասարմունքի լարումը ազգային մտածողութեան և մշակութային արեւելահայ գրականութեան իր ընթացումներին, բանաստեղծի իր հաւատքի հանգանակին: ➔

Դասական հեղինակների դիմաստները գծելիս Պեղո Սիմոնյանը առաջընդունում է իր դասական յսակ ու բացորոտ սկզբունքներով. «Մեծերը՝ հոգեւոր ըլլան անոնք թէ աշխարհական՝ հոգեւոր և իմացական մակարդակներով վրայ բացայայտած բարձր կարողութիւններու և առաքինութիւններու լոյսով, ստեղծագործ ոգիի սլացմով, մարդու կամ հոգեւորականի բարոյական կատարելութեան կենսագործումով, սեփական ժողովուրդին թէ մարդկութեան բերած ծառայութիւններու ընդարձակ ծիրով, իրենց կեանքին, ծառայութեան, գործին, փորձառութեան թելադրուող դասաւանդը, գիրքի թէ խօսքի ճամբով, որովհետեւ «անձին լոյսը կը փոխանցեն ո՛չ միայն իրենց ժամանակակիցներուն, իրենց ժամանակաւրջները լեցնող արդող ոգեւանութեան մը ճառագայթումովը, այլ՝ կը շարժակեն զայն գիրքով յաջորդող դարերուն և սերունդներուն վրայ»:

Պեղո Սիմոնյանի՝ հայ դասական գրականութեանը նուիրուած յօդուածներին և ուսումնասիրութիւններին մի մասը տպագրուած է իր «էջեր և նիւթեր» երկհասնրակի առաջին հասնրում: Հետաքրքրական է, որ Պեղո Սիմոնյանի արխիւում դասերում նույն ժամանակ իր հեղինակած մի փոքր անփոփ գրական դիմանկարները: Թվահիշակի, Ռուբէն Սեւակի, Մելիքի Կիրճեանի և մի փոքր այլ հեղինակների գրական դիմանկար-

ները նա գրել է մի փոքր անգամ: Բարեբախտաբար, այս ժողովածուն կազմելու համար ընտրելու հնարաւորութիւն կար, բայց, լինել է խոստովանել, որ ընտրութիւն կատարելու բաւական դժուար էր, որովհետեւ բոլոր նիւթերն էլ շարադրուած էին Պեղո Սիմոնյանին վայել նույն մակարդակով, բարեխղճութեամբ, գրողական, բանաստեղծական զգացողութեան և գիտական իմացողութեան և ճանաչողութեան համարութեամբ: Իր գրականագիտական այս շարադրանքներում, ինչպէս ինքն է գրել մեր դասական մի հեղինակի մասին, «կը զսնեն իր դասանցները գրականութեան, իր դժգոհութիւնները օրուան գրականութեան»:

Իր նախընտրած հեղինակներից իւրաքանչիւրի հանդէպ Պեղո Սիմոնյանը ունի առանձնայատկ մօտեցում: Եթէ «Անթիլիասի Պեղո Սիմոնյանի գրքերի մասին» մէջ» էսսէն բանաստեղծ Պեղո Սիմոնյանի խոնարհումն է հայ բանաստեղծութեան անհասանելի մեծութեան առջեւ, ապա «Մտաւորականի սիրտը մը՝ Յակոբ Պարոնեան» գրութիւնը Յակոբ Պարոնեանի փառաբանական խիզախութեան և բարոյական անբասիր նկարագրի ընդգծումն է:

Գրականագետ Պեղո Սիմոնյանի նախընտրած ժամանակը 20-րդ դարի սկզբի արեւմտահայ գրականութիւնն է: Մեր գրականութեան դասնութեան այդ ժամանակահատուածի, արեւմտահայ ճանաչուած գրողների ու մտաւորականների մասին հարիւրաւոր գրքեր և ուսումնասիրութիւններ են գրուել: Թուում է՝ Պեղո Սիմոնյանը իր շարադրանքների մէջ մնալու էր այդ սահմաններում: Բայց այստեղ կարեւոր դեր են խաղում բանաստեղծի իր զգացողութիւնն ու հայեացքը: Գրիգոր Զօհրապիւն, Ռուբէն Սեւակին, Վահան Թեփեանին նուիրուած էսսէներում, որոնք ընդգրկուած են այս գրքում, նա դասական այս գրողների կեանքի ու կենսագրութեան մէջ ընդգծում է կարեւորագոյն այն հանգանակները, որոնց ինքն առանձնայատկ նշանակութիւն է տալիս, որոնք, այլ կերպ ասած, համարաւաստում են բարձր գրականութեան իր ընթացումներին, բանաստեղծի իր հաւատքի հանգանակին: ➔

Մելանյա ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Օազումով հայ ֆրանսիացի արժիստներն են ճանաչում Վահրամ Զարյանին Փարիզում: Ֆրանսիական մշակույթը, Փարիզը նրան նույնքան հարազատ է, որքան սեփականը, եւ դասաւարտ միայն այն չէ, թե նա Փարիզում բնակվում է 15 տարուց ավելի: Նա ոչ միայն արժիստ է էութեամբ ամեն բնույթով, բեմին ու արվեստին սիրահարվածի կարոտով, նա մտախոհական է մտածողական ամեն շնչով: Իր հետ զրույցից հետո մեզը մի գեղեցիկ հուշ է մնում՝ մի հետք, որ դժվարանում են բնութագրել. ազնու գույներ կան այնտեղ, մեղմ ձայներ, զուրկներ, որքան որոնելի, նույնքան՝ խոհական:

«Գիշերային ձայներ, շխարհի ձայներ, ազգերի ձայներ...»
Չայերենը աշխարհի 34 լեզուների հետ՝ փարիզյան բեմից

Ժամանակի ու տարածության հասկացությունների լայն ծավալումներով: Յուրաքանչյուր համայնքում անցյալի ու ներկայի ավանդույթների, ազգային ու համամարդկային արժեքների լավագույնը իր մեջ ներառող: Այս ամենը արժիստի նա կերպարին հաղորդում է առանձնահատուկ հմայք: Նա մնջախաղաց է՝ անվերջական զրույցի բռնկված իր հետ, բեմի, հանդիսականի լռության հետ, որտեղ ամենաբազմազան հարցերի լաբիրինթոսում «մերկացող» բառը ազատության է ձգում: Բավական հարուստ ու բազմազան է բեմական այս կյանքը, իսկ սարիներ առաջ նրա հիմնադրած Vahram Zaryan Compagnie թատերախմբի գործունեությունը բավական հաջողություններ է արձանագրել թե՛ Ֆրանսիայում, թե՛ երկրից դուրս (այդ մասին հանգամանալի անդրադարձ արվել է «Ազգ»-ի անցած տարվա սեպտեմբերի 18-ի համարում):

Լուսանկարը՝ Դիեգո Բրեսանիի

Փարիզի «La Colline Theatre National» թատրոնում «Impatience» փառատոնի շրջանակներում հունիսի 7-ին եւ 8-ին ներկայացվեց THEATRE բեմադրությունը՝ համագործակցությամբ Interprelud (Interpreludes) եւ Vahram Zaryan Compagnie թատերախմբերի, որի բեմադրող ռեժիսորը Օազումով բրազիլացի, ֆրանսաբնակ Մարկոս Բորջան է: Երկու սարի առաջ նա այս չափազանց հետաքրքիր թատերական ծրագրի մասնակցության առաջարկ է արել Վահրամ Զարյանին, սակայն թատերախմբի զբաղվածության դասառնով համագործակցություն այդ ժամանակ չի կայացել: Համատեղ աշխատել սկսել են այս սարի: Մեր հեռավա կարճ զրույցի ընթացքում Վահրամ Զարյանը այնքան զրավիչ ներկայացրեց բեմադրության գաղափարական, բարոյական, հումանիստական շեշտումներն ու դրանց նշանակությունը, եւ մասնագետներին նկատարությունն էլ այնքան տղալորիչ էր, որ թվաց այն սակավ ընտրյալ հանդիսականներից մեկն են, ինչպես զուգակիցս բնութագրեց՝ ֆրանսաբնակ աշխարհի փողափայլների հետ՝ հայտնված բեմի խորհրդավոր մթնոլորտում մեջ:

- Ինչպե՞ս եւ ինչո՞ւ է այսօր մտադրված բեմադրությունը, ինչո՞ւ ընտրեցիք Չարենցի «Չեռացունի խոսքերը»: Ինչպե՞ս է հայերենը, հայ լեզուն խոսում-հնչում-մտաբանվում մշակութային այս մեծ համանվագի մեջ:
- Իմ լավ բարեկամ THEATRE ներկայացման բեմադրող ռեժիսոր Մարկոս Բորջայից (Marcus Borja) առաջարկ ստացա 2014-ին իր ներկայացման մեջ ընդգրկվելու: Առաջարկը ոգեւորող էր, բայց այդ սարի ընդգրկվել ներկայացման մեջ, ժամանակի առումով, անհնար էր, քանի որ արդեն 2014-ից մինչեւ 2016 թվականը Vahram Zaryan Compagnie-ի թատերական գրաֆիկը զբաղված էր «La tete en bas» («Գլխիվայր») եւ «Mater Replik» ներկայացումների հյուրախաղերով: Եվ սհա կրկին առաջարկ ստացա նրանից այս սարվա սկզբին, քանի որ THEATRE ներկայացման ցուցադրությունների երկրորդ սեզոնն էր սկսվում: Երբեք չեմ մոռանա այն բառերը, որով նա դիմեց ինձ, եւ որոնց համաձայն չլինել չէի կարող: «Վահրամ, միտք չե՞ս փոխել, եւ չե՞ս ցանկանում մեզ միանալ: Ես ցաս կուզեմայի, որ այս բազմալեզու ներկայացման մեջ հնչեր նաեւ ֆրանսիացի լեզուն»: Եվ սհա սկսեցի մտածել մեր ժամանակների մասին: Եվ հայերենը արդեն 25-ից ավելի լեզուներով կառուցված այս հրաշալի թուղիֆոնիկ ու թուղիգոնիկ ձայնային սիմֆոնիայի մեջ:
- Եղան արդյո՞ք ազգային նյութի ընտրության որոշակի նախադրյալներ:
- Միակ տայմանն էր՝ ներկայացման մեջ ընդգրկել այնպիսի նյութեր, դա խոսքով երգ կլիներ, որն արտահայտում է

սլյակ լեզվի հնչյունային առանձնահատկությունները, եւ որ ընտրված գործը հարազատ լինեք կատարողի ներաշխարհին: Իհարկե անչափ շարժական եմ Մարկոս Բորջային՝ լիովին ստեղծագործական ազատություն տալու եւ ցաս ուրախ եմ նրա հետ համագործակցելու համար: Նույն դասին առանց երկար մտածելու որոշեցի առաջարկել Չարենցի բանաստեղծություններից եւ հասարակ «Չեռացունի խոսքերը», որը Չարենցի իմ ամենասիրելի գործն է, եւ որի հետ չափազանց հուզումնային եւ անձնական հիշողություններ, դաստիարակներ կան կապված: Բացի սրանից, ներկայացման մեջ ընդգրկված է նաեւ իմ «Mater Replik» գործից մի հատված, որ գրել եմ 2014 թվականին, իմ ծննդավայր Լոռու մարզի Նալբանդ գյուղի 1988-ի սարսափելի երկրաշարժի մասին եւ այն կորուստների մասին, որ ունեցավ իմ ընտանիքը: Այդ գործից մի հատված, որտեղ խոստովանություն, ներկայացված է այս բեմադրության մեջ:

Չեղեն Փիլիպոսյանի ստեղծագործությունները՝ հետմահու
Ութերթուսի «Օհան որես» հրատարակչությունը վերջերս լույս է ընծայել «Արմինյն Միրո-Սփեթեյթ» շաբաթաթերթի նախկին խմբագիր, ընդամենը հինգ ամիս առաջ կյանքից հեռացած Չեղեն Փիլիպոսյանի անգլերեն բանաստեղծությունների երկու «Candor Candy: Global Poems» (Անկեղծ կոնֆես: Գլոբալ բանաստեղծություններ) եւ «Planet Tome Reborn» (Վերածնված Թոմում մոլորակը) հատրուները:
Առաջինում հեղինակը իր սերն է ներկայացնում հանդեպ արվեստի, բնության եւ ճանադարհորդության: Նրա բանաստեղծական թափառումները աշխարհով մեկ եւ նաեւ Ամերիկայում հանգրվան են գտնում Նյու Յորքի Արվեստի Մեթոդիստիկ թանգարանում, որտեղ նա կանգ է առնում հայկական մի խաչարի առաջ եւ հիանում նրա գեղեցկությամբ: «Ես մեծացել եմ հայոց դաստիարակներ իրենց մեջ խաչարած արտականների շնչի մեջ», գրում է նա:
Երկրորդում՝ առավել գիտաֆանտաստիկ ժանրի բանաստեղծություններն են, որոնք յուրաքանչյուր բարոյական կոնցեպտիվ են իր նախորդ գրքում առաստեղծական «Թոմում մոլորակից» Նյու Յորքում հայտնված ընտանիքների հետազոտությունների մասին: Բանաստեղծությունների «դաստիարակները» առավելադաստիկ են գտնում Նյու Յորքի Արվեստի Մեթոդիստիկ թանգարանում, որտեղ նա կանգ է առնում հայկական մի խաչարի առաջ եւ հիանում նրա գեղեցկությամբ: «Ես մեծացել եմ հայոց դաստիարակներ իրենց մեջ խաչարած արտականների շնչի մեջ», գրում է նա:
Չեղեն Փիլիպոսյանի բանաստեղծությունները ժամանակին հրատարակվել են ինչպես հայկական, այնպես էլ ամերիկյան գրական դարբերակներում, ընդգրկվել ամերիկյան անթոլոգիաներում: Որոշ բանաստեղծություններ մասնակցելով գրական մրցույթների՝ առաջին մրցանակների են արժանացել:
Ն. Օ.

Նարեկացու տաղերը գրաբարից անգլերեն
«Արմինյն Միրո-Սփեթեյթ» շաբաթաթերթում Արթուր Գալստյանը բարձր է գնահատում Երուսաղեմում հասակ առած, այժմ ամերիկաբնակ արեւելագետ դոկտ. Արաբեան Տերյանի աշխատանքը: Վերջինս խիզախություն հանդես բերելով գրաբարից անգլերենի է թարգմանել 10-րդ դարի հայ անվանի բանաստեղծ, փիլիսոփա, երաժիշտ, Ռեսուրյաց աշխարհի Նարեկ գյուղի վանքում մեծացած Ար. Գրիգոր Նարեկացու տղաների ներբողներն ու տաղերը եւ 54 էջանոց ծավալուն ներածականով եւ հավելյալ բացատրական նոթերով հրատարակել «The Festal works of St. Gregory of Narek» խորագրի ներքին (461 էջ, «Լիթուրգիկ տրես», Միսեսոս, 2016):
Տերյանը, ինչպես Երուսաղեմի ծխական վարժարանի մյուս ժամանակաշրջանները, Նարեկացու հետ առաջին ծանոթությունը հաստատել է, երբ որտեղ ավարտական ցույց էր մեծանուն փիլիսոփայի «Աղոթամասյանը»: «Տարված աշխատանքը այնքան բարձր աստիճանի է, որ դրան հավասարող չի գտնվի», նշել է Գալստյանը համալսարանի դոկտոր Զեյնա Ռասուլը: Իսկ UCLA-ի հայկական ուսումնասիրությունների ամբիոնի դոկտ. Փիլիպ Զառուկյանը ասել է, որ «այդ գոհարների ձեռքից են բնութագրվում թարգմանությանը Տերյանը մեզ դարձրել էր սակ է թողնում»:
Իր կոթողական գործի համար Միլանի «Ամբոջյան» ակադեմիան Տերյանին թղթակից անդամ է ընտրել:
Ն. Օ.